

PROGRAM

Antaget av Förbundsstyrelsen 2010-04-27

Miljöpolitiskt program

Folkpartiet liberalerna Stockholms län

Folkpartiet

1 Inledning: Våra utgångspunkter

Människan lever i och av naturen, och är beroende av jordens resurser. Som liberaler kämpar vi för varje enskild människas frihet och livschanser. De är djupt och grundläggande avhängiga jordens och naturens utveckling och välmående. Det innebär att dagens behov måste tillgodoses utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Vårt ansvar som liberaler är därför att förvalta naturresurserna och utforma en långsiktigt hållbar miljö- och klimatpolitik.

- 1.1 **Stockholms län** har såväl geografiskt, historiskt som kulturellt unika egenskaper. I Stockholms län finns stora grönområden, ett rikt odlingslandskap, mängder av kulturminnen från svunna tider samt en unik skärgård med storslagen natur. Stockholms län är på detta sätt unikt med både storstad, landsbygd och skärgård i nära samspel. Miljön i länet påverkas av många faktorer, inte minst den höga befolkningstätheten. Trycket på miljön accelererar främst beroende på det växande antalet invånare, ändrade konsumtionsvanor och en ändrad livsstil.
- 1.2 De senaste decennierna har den globala utvecklingen lyft stora grupper till höjd levnadsstandard. Utvecklingen har bidragit till såväl positiva som negativa miljökonsekvenser. Ett tydligt exempel på det senare är utsläpp av växthusgaser med klimatförändringar som följd. Miljöpolitiken i Stockholms län måste utformas så att vi inte ytterligare påverkar den globala utvecklingen i negativ riktning.
- 1.3 **Hållbar utveckling** innebär att ekologisk, social och ekonomisk utveckling harmonierar. Den ekonomiska tillväxten utgör en väsentlig bas för det välstånd och generella välfärdssamhälle som vi har utvecklat och vill värna i framtiden. Tillväxten har också möjliggjort för Sverige att under lång tid ta ett stort ansvar för miljön. Den ekonomiska tillväxten är och kommer alltjämt att vara en viktig förutsättning för samhällsutvecklingen, men där hänsyn till ekologisk och social utveckling måste vara vägledande.
- 1.4 **De styrmedel** som politiken har att tillgripa för att uppnå hållbarhet måste ingripa i proportion till miljöeffekten. Därför är ekonomiska styrmedel ofta mycket lämpliga för att styra mot hållbar utveckling. Styrmedlen ska utformas så att kostnaderna för miljöförstöring ökar proportionellt mot mängden utsläpp eller annan miljöpåverkan som orsakas. Fördelen är att den enskilde därmed kan göra sitt eget val och värdera dess konsekvenser. Det kan vara fråga om skatter eller avgifter och i vissa fall överlåtbara utsläppsrätter. Även certifikat är möjliga som ekonomiska styrmedel, det är dock svårt att utforma för att uppnå avsedd effekt.
- 1.5 I Stockholms län handlar de främsta utmaningarna för en hållbar utveckling om att balansera fortsatt tillväxt med långsiktigt ansvar för miljön. Befolkningsökningen är hög i hela regionen, vilket både ökar miljöpåverkan och skapar stora möjligheter att på ett effektivt sätt ställa om samhället i mer hållbar riktning. Centrala frågeställningar handlar om transporter för människor och gods; kollektivtrafikens utbyggnad; energiförsörjning och energieffektivisering. Samhällsplaneringen i stort behöver ske med utgångspunkt från ett mål om hållbar utveckling.
- 1.6 Många miljöproblem kräver samverkan mellan olika politiska nivåer. I Stockholms län måste därför kommuner, landstinget, länsstyrelsen och nationella myndigheter samarbeta.
- 1.7 Offentlig upphandling ska fungera som ett vasst verktyg för att skattemedlen används effektivt och samtidigt skapar miljönytta. Genom att ställa tydliga och faktabaserade miljökrav ska den offentliga upphandlingen spela en viktig roll för kommunernas miljö- och klimatpåverkan.

2 Tillgång till rent dricksvatten

2.1 För Stockholmsregionen är säker dricksvattenförsörjning och tillfredsställande avloppshantering en förutsättning för fortsatt tillväxt och god livsmiljö. Vatten är vår viktigaste naturresurs och förutsättningen för allt liv på jorden. Med hänsyn till vattnets centrala betydelse måste vattenfrågorna ges hög prioritet i länet.

2.2 Skydda Mälaren

Mälaren har en central roll för regionens vattenförsörjning. Mälaren behöver därför ett stärkt skydd och bli ett riksintresse för vattenvård. Det behövs insatser för att förbättra avrinningen vid höga vattenflöden från Mälaren, bland annat genom att bygga ut Stockholms sluss och Södertälje kanal.

2.3 Skydda vattentäkterna och säkerställ vattenförsörjningen

Den framtida vattenförsörjningen måste säkerställas både vad gäller kvalitet och kvantitet. EU:s vattenvårdsdirektiv har bidragit till att sätta vattenfrågorna högre upp även på de svenska kommunernas agenda. Det behövs fler reservvattentäkter, bättre vattenförsörjningsplaner som bygger på de regionala riskanalyser som utvecklats. Länsstyrelsens och kommunernas arbete med att fastställa vattenskyddsområden måste påskyndas. Vattenkvaliteten ska kontrolleras fortlöpande, även i konsumenternas tappställen.

2.4 Förbättra övervakningen av fartygstrafiken

Vi kräver att alla tankfartyg som trafikerar Östersjön eller Mälaren ska vara byggda så att risken minimeras för utsläpp vid olyckor, t.ex. genom dubbla skrov eller motsvarande. Övervakningen måste också skärpas för att eliminera utsläpp av olja och kemikalier från tankfartyg. Alla kommuner med kust mot Östersjön eller Mälaren ska ha handlingsplaner för hur utsläppsolyckor ska hanteras. Staten måste dock alltid – via Sjöfartsverket, som finansieras genom fartygsavgifter – ta ett ekonomiskt ansvar för den kommunala beredskapen för utsläppsolyckor. Sverige behöver också ta initiativ till att säkra Östersjöstaternas behov av beredskap, med bland annat nödhamnar, och regelverk för att säkra förmågan att förebygga och hantera miljökatastrofer.

2.5 Skydda den biologiska mångfalden i vattenmiljön

Söt- och saltvattenorganismernas biologiska mångfald måste värnas. Båttransporter kan skada den biologiska mångfalden genom erosion, utsläpp, buller m.m. Öppna vatten, undervattensmiljöer och havsbottnar behöver därför ett stärkt skydd, från både kommunal och riksnivå. Bland annat bör särskilt erosionskänsliga strandlinjer samt häckningsområden och ”fiskarnas barnkammare” – områden där fisk leker och yngel kläcks – skyddas genom att större fartygstrafik dirigeras över till mindre känsliga områden.

2.6 Bevara och återskapa våtmarker

Det är nödvändigt att återskapa våtmarker för att skapa naturliga filter och vattenreservoarer. Våtmarkerna utgör naturliga biotoper för insekter och fåglar och är en viktig kvävefälla. Skyddet av våra våtmarker måste stärkas bl.a. genom att

restaurera eller återställa våtmarker, behålla våtmarker vid hus- och vägbyggen och hävda våtmarker i odlingslandskapet genom bete eller slätter. Skyddet kräver insatser från kommunal, regional och riksnivå.

3 Avfall och avlopp

3.1 Avfallshierarkin bas för hanteringen

En bra grundregel för hanteringen av avfall är den så kallade avfallshierarkin. I första hand ska uppkomsten av avfall undvikas. I andra hand ska produkten återanvändas. I tredje hand ska materialet återvinnas. I fjärde hand ska energi utvinnas. I femte hand ska avfallet deponeras. Avvägningar för avfallshantering måste emellertid göras utifrån lokala förhållanden. Hanteringen måste bygga på en helhetsbedömning av vad som är effektivt. Därför ska staten inte toppstyra avfallshanteringen, utan kommunerna ska samverka för att skapa regionala strategier.

3.2 Främja produktion av biogas

Produktionen av biogas ska även fortsättningsvis främjas. Särskilt angeläget är att försörjningen av bränsle till SL:s bussar garanteras. Idag är efterfrågan på biogas högre än tillgången. Det bör vara en prioriterad fråga för kommunerna att bidra till en ökad produktion. En viktig åtgärd för kommunerna är därmed att bygga ut system för återvinning av matavfall.

3.3 Inför materialinsamling

Idag finns ett väl utbyggt nät av miljöstationer för förpackningsinsamling. Det är relativt lätt att lämna tillbaka en konservburk av metall. Däremot är det betydligt svårare att lämna tillbaka en visp av metall – vispen är ingen förpackning. Folkpartiet vill att kommunerna ska teckna avtal med förpackningsinsamlingsorganisationerna om att utvidga förpackningsinsamlingen till att bli materialinsamling.

3.4 Kostnadsfri insamling av grovsopor

Att lämna in farligt avfall och så kallade grovsopor ska vara kostnadsfritt för medborgarna och fungera på ett smidigt och enkelt sätt för den enskilde, i syfte att så mycket avfall av detta slag omhändertas på ett korrekt sätt. Därför bör batterier, lampor, grovsopor etcetera, kunna lämnas i direkt anslutning till bostadshus. Kommunerna bör därför stimulera fastighetsägare att skapa förutsättningar för detta, samt ordna den kommunala avfallshanteringen så att det blir möjligt.

Genom samverkan över kommungränser ska invånarna kunna lämna avfall vid valfri återvinningsstation även om den ligger utanför den egna kommunen.

3.5 Skapa en hållbar avloppshantering

Alla reningsverk måste bli bättre rustade att ta hand om det moderna samhällets utsläpp, bland annat så att de klarar medicinrester, kosmetika och bekämpningsmedel. Även reningsverkens utlopp måste utformas så att algblomning hämmas och recipienter inte överbelastas. Hanteringen måste också säkras mot kraftiga regn och

översvämningar så att farliga ämnen inte släpps ut. Kommunerna ska utföra regelbundna besiktningar av större avloppsanläggningar. Lokala regelverk för godkännande av enskilda hushållsavlopp ska hållas uppdaterade i takt med den tekniska utvecklingen, så att risken för skadliga mark- och grundvattenföroreningar minimeras.

Renare smutsvatten betyder att färre ämnen når reningsverken vilket innebär lägre kostnader för att rena och ta hand om slammet. Många ämnen kan inverka menligt på såväl människors som djurs hälsa, och allmänt skada vattenmiljön. Utsläppen skapar också höga samhällsekonomiska kostnader samtidigt som reningsverkens kostnader ökar. Slam från regionens reningsverk ska hålla god kvalitet och klara kraven för nationell certifiering. Målet är att det ska kunna användas som gödningsmedel inom jordbruket.

Det av alliansregeringen införda fosfatförbudet i disk- och tvättmedel har gjort att risken för övergödande utsläpp från enskilda avlopp har minskat. Folkpartiet anser att detta måste beaktas vid handläggning av tillståndsgivning för enskilda avlopp. Fokus bör framförallt vara på bakterier och eventuellt läckage av syreförbrukande partiklar.

3.6 Möjliggör för alla att agera miljövänligt

Äldre och personer med funktionsnedsättning är särskilt beroende av närhet och tillgänglighet vid miljöstationer, detta bör särskilt beaktas när planering av avfallshantering, utformning av behållare, placering av stationer med mera sker. Att vara miljömedveten ska inte vara omöjligt för den som är äldre eller lever med en funktionsnedsättning.

3.7 Minska skräpet i vår utomhusmiljö

Stockholms län är alltför skräpig. Var och en har ett personligt ansvar att ta rätt på skräp och inte slänga det i naturen. Överfulla papperskorgar och sopor som driver omkring på marken i våra parker, i grönområden, längs vägar, i skogen och vid stränderna blir allt vanligare. Sopor och matrester bidrar inte bara till en allmän förfullning av tätorterna, utan utgör även ett sanitärt problem. Kommuner och andra ansvariga parter måste tillse att det finns tillräcklig kapacitet för städning av vår utomhusmiljö. Klotter ska saneras omedelbart.

4 Farliga ämnen

4.1 Vi har långt kvar för att nå upp till det nationella miljömålet om att "miljön skall vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden". Därför krävs omfattande åtgärder för att komma till bukt med problem som farliga ämnen orsakar.

4.2 Hindra mediciner från att komma ut i naturen

Arbetet med att hindra mediciner från att komma ut i miljön måste prioriteras högre. Ett samarbete mellan landstinget, apoteksbolagen och kommunerna bör inledas.

4.3 Ökad information

Information om farliga ämnen bör riktas till allmänheten för att öka medvetenheten om dessa frågor i samhället. Arbetet med att förhindra försäljning av allergi- och cancerframkallande kosmetika och andra kemiska produkter bör stärkas. De företag som bryter mot lagstiftningen bör offentliggöras på lämpligt sätt. Vidare behöver vi utveckla miljöövervakning och indikatorer för att öka kunskapen om läget i miljön och nyttan av genomförda åtgärder. Likaså ska samverkan mellan kommunerna och universitet och högskolor öka.

4.4 Motverka kvicksilver

Lågenergilampor innehåller små mängder av kvicksilver. När nu den traditionella glödlampan ersätts av lågenergilampor, vilket totalt kommer att bidra till att minska kvicksilverhalten samt spara el, innebär detta en allvarlig utmaning för Stockholm. Den ökande användningen av lågenergilampor måste följas upp med information om hur de ska hanteras, beredskap för att de ska omhändertas på rätt sätt och samarbete med företag och butiker att ta emot gamla lampor.

Kvicksilverfria lösningar finns idag, där LED (light emitting diode) är en lovande möjlighet. Användningen av dagens lågenergilampor måste ses som en övergångslösning i väntar på en ny generation ljuskällor.

5 Minska bullernivåer

5.1 Buller är ett växande problem i samhället. För enskilda människor är olika bullerkällor olika påfrestande. Det är välbelagt att buller bidrar till hälsoproblem som i värsta fall leder till hjärt- kärlsjukdomar och högt blodtryck. Kommunerna, landstinget, Trafikverket och Luftfartsverket har ett särskilt ansvar för att minska trafikbullret.

5.2 Minska väg- och järnvägsbullret

I bullriga trafikmiljöer är det prioriterat att åtgärder riktas mot att minska bullernivåerna, snarare än att riktas in på att skydda mot buller. Försök pågår runt om i regionen med modern tyst vägbeläggning ("tyst asfalt"). Dessa försök ska utvärderas och om de visar sig effektiva är det värt att satsa på denna metod.

5.3 Minska flygbullret

Flygbullret är ett problem för alla som bor under inflygningsvägar eller i närheten av flygplatser. Stora ansträngningar måste göras för att minska flygbullret, exempelvis genom satsning på ny teknik, som ger möjlighet till bättre utnyttjande av befintliga inflygningskorridorer.

5.4 Förbättra bullermålen för bostäder

I stället för att kräva samma bullernivå utanför alla fönster i en bostad bör man införa ett alternativ med en tystare och en bullrigare sida. I stadsmiljö med stora trafikleder är det ofta mycket svårt att uppfylla det generella bullermålet på alla sidor av en bostad, medan det går att få en sida av bostaden tystare än gränsvärdet. Om bostaden tillgodoses med en tyst sida bör man kunna acceptera en bullrig sida där bullret överstiger gränsvärdet.

6 Energiförsörjning och energieffektivisering

6.1 Stockholmsregionens bidrag till den globala växthuseffekten ska minska. Detta kan ske på många olika sätt. En utbyggd kollektivtrafik som går på spår eller drivs på miljövänlig energi, exempelvis fordonsgas, minskar utsläppen. Även privatbilismens negativa skadeverkningar kan minska genom att fler bilar drivs med el eller gas.

6.2 En mycket stor del av den totala energianvändningen går till uppvärmning av hus. Inom detta område finns det stora möjligheter att dels gå över till miljövänligare energiproduktion, dels göra stora energieffektiviseringar. Kommuner och andra offentliga institutioner bör i detta avseende gå i bräschen för att minska sin egen energiförbrukning.

6.3 Bygg fler kraftvärmeverk

Det är viktigt att regionen kan enas kring att bygga fler kraftvärmeverk som drivs på miljövänliga energislag för att producera såväl värme som el. Kraftvärmeverk är en

storskalig lösning och för vissa fastigheter kan värmepumpar vara ett lämpligt alternativ.

6.4 Utveckla alternativa energisystem

Alternativa energisystem med sol- och vindkraft bör utvecklas. Solkraft kan vara ett lokalt komplement till elförsörjningen. Likaså är småskalig vindkraft i bebyggda områden en möjlighet. Kommunerna bör aktivt se över sina egna möjligheter att verka för ökad sol- och vindkraft, och generellt ställa sig positiva till bygglov för detta. Storskalig vindkraft bör vara en fråga för varje kommun att enskilt besluta om.

6.5 Energieffektivisera vid nybyggnation

Det finns en stor potential att spara energi i såväl befintliga hus som vid nyproduktion. I dag byggs i princip alla kontorshus enligt kraven för Green Building, d v s ett nyproducerat hus får ha en energiförbrukning av högst 75 procent av gällande norm. Det går att ytterligare reducera energiförbrukningen. Här har kommunerna en viktig uppgift att ställa krav på byggherrarna, samt att agera som ett föredöme i egna fastigheter och lokaler som man hyr.

Ytterligare en stor möjlighet som bör främjas vid nybyggnation av främst kontorslokaler men även bostäder är att använda passivhus-teknik, som innebär att den energi som produceras i huset tillvaratas för exempelvis uppvärmning eller kyla, och ansluts till elnät.

7 Stadsplanering och trafik

7.1 Sveriges kommuner har med sina traditionellt starka institutioner för samhällsplanering stora möjligheter att minska medborgarnas klimatpåverkan. Först och främst bör man bejaka den traditionella europeiska stadens renässans och människors ökade intresse av att leva i den täta kvartersstaden. De korta avstånden, närheten mellan arbetsplatser, bostäder och service minskar behovet av resande och gör det möjligt att hålla nere energianvändning, utsläpp och föroreningar. En koncentrerad bebyggelse med hög befolkningstäthet ger förutsättningar för kollektivtrafik med hög turtäthet och god lönsamhet. Man måste dock vara vaksam så att man inte offerar värdefulla parker och grönområden för nya hus i stadskärnorna. Detta vore en dålig idé för miljö och klimat, eftersom träd och grönska filtrerar och tar bort en stor del av skadliga ämnen från trafiken. Man bör därför huvudsakligen bygga på redan exploaterad mark, såsom spårområden, industrimark och övergivna hamnområden.

7.2 Bygg ut kollektivtrafiken

Kollektivtrafiken spelar en avgörande roll för att minska utsläpp och hållbar utveckling. I en växande region som Stockholm ställs stora krav att kollektivtrafiken

anpassas till utvecklingen i stort. Kollektivtrafikens utbyggnad ska ske sammankopplat med boende och arbetsplatser.

7.3 **Stärk medborgarnas inflytande över kollektivtrafiken**

Kollektivtrafikens ska erbjuda människor effektiva och trygga transporter, och måste verka utifrån en betydande kundorientering. Det behövs en tydligare styrning över kollektivtrafiken, där landstinget och länets kommuner i högre grad behöver samverka för en effektiv kollektivtrafik. Det krävs en helhetssyn där stadsplanering ersätter trafikplanering och bebyggelseplanering var för sig. Av detta följer att kommunernas inflytande över kollektivtrafiken måste öka.

7.4 **Satsa på spårtrafik**

Spårtrafiken bör byggas ut strategiskt där den gör mest nytta. Tunnelbanan har en betydande kapacitet och är ryggraden i regionens centrala delar. Vid förtätning av kranskommunerna som alltmer växer samman med Stockholms innerstad, kan tunnelbana även framgent vara samhällsekonomiskt motiverat. Spårvagnar som ger stor nytta till en mindre kostnad kan också byggas ut i tätbefolkade delar av regionen. En del förorter är dock för glesa och utspridda för att spårtrafik ska kunna vara tillräckligt tillgänglig. Matarbussar till knutpunkter för kollektivtrafik på spår och små flexibla servicebussar för resor till lokala målpunkter är då ett bra komplement.

7.5 **Miljöanpassa bussflottan**

Dieselbussarna dominerar fortfarande kollektivtrafiken. Endast en liten andel av bussflottan körs med förnybara bränslen, främst i form av biogas. Bussflottan i sin helhet bör drivas med förnybara bränslen. Biobränsle framstår som det bästa ur hållbarhetssynpunkt för bussarna.

7.6 **Gynna anställda som reser kollektivt**

Ett ytterligare steg för att stimulera till ökat resande med kollektivtrafiken är att skattebefria månadskort. Möjligheten finns redan för till exempel årskort på gym med motiveringen att de samhällsekonomiska fördelarna överstiger värdet av skatteintäkterna. Samma resonemang skulle utan vidare kunna tillämpas på ett ökat kollektivresande. Många företag skulle dessutom kunna minska sina kostnader för parkeringsplatser.

7.7 **Inför resekort för hela Sverige**

Biltrafiken har en enhetlig infrastruktur i hela Europa, med gemensam standard för skyltning, tankning, vägmarkeringar med mera. Kollektivtrafiken på såväl långväga som kortväga sträckor är hopplöst på efterkälken. Inte ens mellan närliggande län kan resenärerna veta hur taxsystemen är utformade, vilka symboler som används och vilken servicenivå man kan förvänta sig. I Danmark har Folketinget lagstiftat om ett gemensamt resekort som kan användas i hela landet. Ett sådant beslut behövs även i Sverige där länstrafikbolagen faktiskt har skapat barriärer för den som arbetar i ett län och bor i ett annat. Om regionförstoring ska bli möjlig måste kollektivtrafiken upplevas som lika bekväm som bilen.

7.8 **Samordna leveranserna av gods**

Godstrafikens störningar i storstadsområdena härrör främst från lokal trafik. Rationaliseringar och samordningsmöjligheter borde därför vara stora. Ännu har mycket lite gjorts för att se till att lastbilarna som kör mejerivaror, bröd och andra

dagligvaror förbättrar logistiken. Transporterna visar en tendens att hela tiden öka mer än mängden gods. Det betyder att tomkörningar och halvfulla fordon är alltför vanliga. Samordnad distribution är möjlig och den offentliga sektorn borde här gå i bräschen. Mätningar i Stockholm visar på det motsatta. Den offentliga sektorn har något högre andel tomkörning än det privata näringslivet.

7.9 **Förtuse översvämningar**

Klimatförändringarna ökar risken även för översvämningar i Mälaren. Detta behöver förebyggas för att trafiken ska kunna hållas igång även vid häftig nederbörd. Möjlighet till större utflöde från Mälaren behöver ordnas. Detta bör göras genom en ombyggnad av kanalen i Södertälje och Stockholms sluss så att det maximalt möjliga vattenflödet ökar.

7.10 **Minska utsläppen av partiklar**

Partiklar i stadsluft kommer i första hand från förbränning av olja och kol samt vedeldning. Partiklar sprids även från bildäck och asfalt, i första hand genom dubbdäck. Kommuner har numera möjlighet att besluta om förbud för dubbdäck inom sitt område. Kommunerna bör satsa på effektivare rengöring och spolning av gatorna för att minska partikelhalterna i stadsluft. Landstinget och kommunerna kan också vara förebilder genom att se till att fordonen i den egna vagnparken använder odubbade vinterdäck i stället för traditionella dubbdäck. Investeringar i infrastruktur vid större trafikleder för att begränsa partikelhalterna är nödvändiga.

7.11 **Minska miljöpåverkan från flygtrafiken**

Utsläppen från flyget och flygplatsernas kringliggande verksamhet är ett speciellt problem som måste få sin lösning, inte minst genom fler miljövänliga markfordon för att betjäna flygtrafiken och utveckling av miljövänligt flygbränsle.

8 **Tillgång till naturområden**

- 8.1 Naturmiljöernas skönhet, dofter och ljud utgör en viktig del av vår livskvalitet. Biologisk mångfald främjar ekosystemens flexibilitet och uthållighet. Naturvård handlar inte minst om att skydda och bevara naturvärden och mångfalden i naturen åt framtida generationer. Att öka möjligheterna till naturupplevelser är en av de centrala uppgifterna för miljöpolitiken.
- 8.2 Klimatförändringarna gör också att många arter i svensk flora och fauna hotas i sina nuvarande utbredningsområden, vilket gör det än viktigare att säkerställa att det finns tillräckligt skydd för att bevara artrikedomen i svensk natur.
- 8.3 Närheten till vatten, grönska och en vacker skärgård bidrar till fina boendemiljöer för invånarna. Men storstadens expansion medför ofta att grönområden hotas. Det kan ibland vara fråga om svåra avvägningar mellan naturvårdsintressen och det stora behov som finns för nya bostäder i länet. Vid reservatbildningar eller införande av andra skyddsåtgärder ska det tidigt skapas en lokal dialog- och förankringsprocess med dem,

som direkt berörs i sin vardag av detta. Det är viktigt att säkerställa en hög naturkompetens vid berörda myndigheter.

8.4 Inrätta fler naturreservat

Fler områden behöver skyddas som naturreservat eller på annat sätt. För 100 år sedan (1909) inrättades de första nationalparkerna, däribland Abisko, Sarek och Ängsö nationalpark. Världens första nationalstadspark Kungliga Nationalstadsparken inrättades 1995. Under hösten 2009 invigdes vår första marina nationalpark, Kosterhavets nationalpark. Fler nationalparker och natur- och kulturresevat behövs för att skydda exklusiva natur- och kulturlandskap. Antalet Natura 2000-områden i Sverige behöver också utökas.

8.5 Inrätta flera marina reservat

Miljösamarbetet med övriga Östersjöländer måste fokuseras på ett gemensamt agerande för att skydda hotade marina arter. Fler marina områden behöver få skydd som statliga eller kommunala naturreservat (marina reservat).

8.6 Bevara grönområden

De underbara natur-, friluft- och kulturmiljöerna är en förutsättning för en bra livskvalitet i Stockholms län. Rik friluftsmiljö ger chans för människor att stressa av, vilket i sin tur förbättrar folkhälsan. För att de som bor i vårt län, nu och i framtiden, ska få tillgång till grönområden inom rimliga avstånd behöver områdena bevaras. Grönområdena hyser stora naturvärden och det är viktigt att områdena binds ihop av gröna kilar som fungerar som spridningskorridorer.

8.7 Skydda den biologiska mångfalden i vattenmiljön

Söt- och saltvattenorganismernas biologiska mångfald måste värnas. Båttransporter kan skada den biologiska mångfalden genom erosion, utsläpp, buller m.m. Öppna vatten, undervattensmiljöer och havsbottnar behöver därför ett stärkt skydd, från både kommunal och riksnivå. Särskilt erosionskänsliga strandlinjer, fåglarnas häckningsområden och ”fiskarnas barnkammare” bör skyddas genom att fartygstrafik dirigeras över till mindre känsliga områden.

8.8 Bevara och återskapa våtmarker

Det är angeläget att återskapa våtmarker för att skapa naturliga filter och vattenreservoarer. Våtmarkerna utgör naturliga biotoper för insekter och fåglar och är en viktig kvävefälla. Skyddet av våra våtmarker måste stärkas genom att man restaurerar eller återställer våtmarker, behåller våtmarker vid hus- och vägbyggen och hävdar våtmarker i odlingslandskapet genom bete eller slåtter. Skyddet kräver insatser från kommunal, regional och riksnivå.

8.9 Förbättra skyddet av kulturhistoriskt värdefulla miljöer

Många sekler med jord-, skogs- och fiskebruk samt stadsmiljö har format dagens kulturlandskap. Kulturmiljön är en del av samhällets minne och skapar förståelse för

vårt kulturarv. Tyvärr finns stor risk att detta går förlorat vid oaktsam exploatering av mark. Vi vill därför göra satsningar för att höja kunskapen om kulturmiljöfrågor hos ansvariga myndigheter i planarbetet på kommunal och regional nivå.

8.10 **Slå vakt om strandskyddet**

Strandskyddet måste hävdas, både för att säkra den biologiska mångfalden och för att allmänheten ska ha tillgång till stränder och strandmiljö. En utvärdering bör göras av effekterna av de nya strandskyddsreglerna.

8.11 **Utveckla hållbart båtsportliv**

Stockholmsregionen har ett betydande båtsportliv. Många äger egna båtar för att njuta av såväl Mälarens som skärgårdens natur. Kommunerna i regionen behöver bidra till att skapa en infrastruktur för att båtbotentvättar och mottagningsstationer för toalettavfall från fritidsbåtar. Regionens infrastruktur är i det här avseendet eftersatt, och goda exempel finns att följa ibland annat Finland. Även så kallade major (toaletter), vilka det genom bland annat Skärgårdsstiftelsens försorg finns relativt gott om, måste regionen långsiktigt säkra utbudet av.

8.12 **Utveckla skärgårdens turism och friluftsliv**

Stockholm läns grönområden och skärgård är en unik tillgång. Skärgårdens och Mälarens mosaik av öar, kobbar, skär och naturhamnar ger stora möjligheter för olika typer av fritidsaktiviteter såväl sommar som vinter. Här finns utrymme för en levande skärgård med näringsliv och turism som utvecklas på den bofasta befolkningens villkor. Det är viktigt med utökad samverkan med sjöfartens aktörer för att skydda skärgårdsmiljön från skador från sjötrafiken.

8.13 **Säkra badvattnets kvalitet**

Blå flagg är en europeisk standard som garanterar strand- och hamnbesökare hög standard. I Sverige är det Stiftelsen Håll Sverige Rent som delar ut utmärkelsen Blå Flagg och för att få denna gäller det att uppfylla ett antal kriterier gällande bland annat vattenkvalitet, säkerhet, service och miljö. Folkpartiet vill att fler kommuner säkrar badstränders och hamnars kvalitet och blir godkända för Blå flagg.

Folkpartiet Liberalerna